

BETON

KULTURNO PROPAGANDNI KOMPLET BR. 15, BEOGRAD, UTORAK, 20. MART 2007.

Redakcija: Miloš Živanović, Saša Ilić, Tomislav Marković, Saša Ćirić; Font Mechanical: Marko Milanković; E-mail: beton@danas.co.yu, redakcija@elektrobeton.net; www.elektrobeton.net; Sledeći broj izlazi 3. aprila

MIXER

Piše: Dragoljub Stanković

POSTROJENI JEZIK

*Tumara tmušom nagon bogotvorni,
i dejstvom Duha tamnu mrežu para,
prazninu puni - imenice stvara
da iz njih grune jedan glagol čvorni,
pred čijom silom nauka se ledi,
a reč se smrzne, mesto da zalebdi.
Milosav Tešić (Sedmica, Ponedeljak II)*

U navedenim stihovima, profesor Aleksandar Jovanović (*Stvaraoci i stvoritelji*) vidi jasno izražavanje Božjeg dela u poeziji Milosava Tešića. Kada pesnik uzima za temu jednu tako apstraktnu i čisto imaginativnu stvar kao što je stvaranje sveta, možemo jasnije na delu videti kako i on sam gradi svoj pesnički svet. Ovi Tešićevi stihovi su daleko od jasnog kako to tvrdi Jovanović. Prvo saznajemo da postoji nešto kao što je *nagon bogotvorni*, kao i to da on *tumara*. Da li on tvori i samoga Boga, što je teško zamislivo i u suprotnosti s biblijskim predanjem, ili samo Božji svet, ili oba, teško je reći? Potom, ako tvori svet, da li to znači da je sam Bog nagoni odreden, da *mora* da stvori svet, da ga ne stvara slobodno?! On još i *tumara* kao neki pijanac. Onda vidimo da on dejstvom Duha deluje, što znači da mu je taj Duh, pisan velikim slovom, posredan, priručan, da to nije taj isti nagon, pisan malim početnim slovom. Saznajemo onda da je tu pre njega bila neka praznina, ona tmuša i tamna mreža i da on, Duh, kao na benzinskoj pumpi puni tu praznu mešinu sveta, ničim manje nego - imenicama. Onda iz njih, po nekom nepoznatom zakonu, *grune jedan glagol čvorni* (da ih poveže valjda), pred čijom silom nauka se ledi. To bi moglo da bude izražavanje prezira prema racionalizmu nauke koja, po autoru, nikada neće objasniti početak sveta. Ali zašto se sama *reč* smrzne kada bi ona trebalo da bude deo pesničkog objašnjenja fenomena? Možda *reč* te iste nauke? Mada bi ona, *reč*, trebalo, po pesniku, da *zalebdi*, što ponovo upućuje na pesničku *reč*. Ili je taj *čvorni glagol* toliko jak i strašan da i poetskom govoru ostaje nedokučivo jezik? To su sve problemi sa jasnoćom ovog pesničkog iskaza. Kada se pogleda stilsko jezička strana, stiže se utisak da je autoru važnija rima od smisla i leksike. Jer kako može nauka da se ledi u tom zamišljenom trenutku kada još uvek nema nikakve nauke na vidiku? Nejasnost, rogovatnost i rima po svaku cenu glavna su obeležja Tešićeve poezije. Nejasnost u najlošijim pesmama prelazi u nečitljivost, dok rogovatnost postaje parodija pevanja. U ovom slučaju, parodiju biblijske fraze *U početku bješe Logos (Riječ)*,... Mi čak saznajemo da je taj bogotvorni nagon nerovozan: *Dok Vazu vaju tvorbeno nervoza (Sedmica, Ponedeljak I)*. Milosav Tešić, inače, radi u Institutu za srpski jezik kao urednik *Rečnika srpskohrvatskog književnog i narodnog jezika SANU*. Da li je akademik i leksikograf Milosav Tešić pomešao lončice profes-

Borivoje Arsić/Rakovac, Bujanovac

sionalnog i pesničkog, da li i njegov *nagon pesmotvorni* *tumara* kao i *nagon bogotvorni* iz njegove pesme, po srpskim toponimima i istoriji pokušavajući da sačuva od zaborava ono što i ne treba čuvati na ovakav način i da li je ta smrzuta *reč* ona koja je u rečniku fiksirana umesto da *zalebdi* slobodno?

TOPONIMSKA BROJANICA ILI DOBRICA ERIĆ BI HTEO DA BUDE MALARME

Nepoentiranost je još jedno obeležje pesama Milosava Tešića. Da bi se u pesmi došlo do poente mora se u njoj nešto desiti, iznenađujuće i za samog autora, ona ne sme biti samo opis ili zapitanost. Pesnik i jezik sarađuju u tom čudu u kom se svet preobražava, prevazilazi, obnavlja u poetskom smislu, u samoj pesmi i u našem poimanju sveta. Šta se, međutim, dogodilo u pesmi *Međumurje, izravno* koja otvara ciklus *Kupinovo* u autor-ski izabranim i novim pesmama knjige *U tesnom sklopu* (2005): *Sanjam li se ili jesam, / ili sa sna stresam plesan? / S mene jutro triput sviću / i osvanu u nebiću. / Izvan sveta izvan ura, / teče, teče moja Mura?* San u filozofskom smislu nije nebiće, ništavilo, već drugi način bivanja, tako da prvo pitanje-stih nema snagu pravog dvoumljenja; radi se o kvazizapitanosti. Kako jutro osvanu u nebiću i kako to Mura teče izvan sveta i vremena mogli bi da zamislimo kao nekakav autistični pejzaž, ali pravo je pitanje šta nama ova pesma govori? Kada tu poentiranost ne nađemo u jednoj pesmi, čitamo druge, misleći da je ona deo celine i da će nam se njen smisao, pored zvuka, otvoriti u kontekstu čitave zbirke, ali nažalost bivamo razočarani, jer sledi samo još jedna pesma u toponimskoj brojnici ovog autora koja je njemu veoma draga, ali nama ne saopštava ništa poetski

MIXER

Dragoljub Stanković: Postrojeni jezik

CEMENT

Saša Ćirić: Vagina u duši

ARMATURA

Andrej Nikolaidis: Balkan Pride - Hate Parade

VREME SMRTI I RAZONODE

Miloš Živanović: Snoid Osvetnik u Nejasnoj Poljani
Momčilo Mihajlović: Svetkovina

BULEVAR ZVEZDA

EGERIĆ, Miroslav

BLOK BR. V

Kosmoplovci: Strip

upotrebljivo: *Kupinovo, Čot, Klenak, Krušedol II, Crna bara III*, itd.

Nepoentiranost, nažalost, važi i za njegove tzv. istorijske pesme. Opevao je Milosav Tešić Veliku seobu Srba u mnogo pesama (*Prelest severa*) i iz raznih uglova. Ipak, on uvek daje samo atmosferu, opise i to na bled način, uživlja se u tuđe sudbine i pri tome kao da je svestan da onog čuda u jeziku nema, pa mora da se zaogrće arhaičnim jezikom, u kome bi, verovatno po njemu, bilo ono poetsko. Inače, odavno ne postoji razlika između arhaičnog i modernog, to su još modernisti pokazali. Što ste moderniji, to ste arhaičniji (Rastko Petrović, Nastasijević i dr.). Nerazumljiva leksika i sintaksa mogu biti dobar mamac za ulazak u svet pesme, ali to treba da je opravdano na nivou značenja time što će nas dovesti do boljeg, bogatijeg rešenja. *Budimka devojka* nije ni najnečitljivija, ni najsmješnija, ni najrogovatnija pesma Milosava Tešića i odiše ipak nekakvom zaokruženošću prave pesme, ali ipak...

To je rondo i kao da je autoru bilo važno samo da ispuni tu formu, inače zahtevnu, da su mu rime na pravim mestima, kao broj stihova i slogova. O čemu peva autor u ovoj pesmi kada se ona prevede na savremeni srpski jezik? O teškom životu devojke ne-

MILITARIZACIJA POEZIJE, ČIJI JE TEŠIĆ JEDAN OD GLAVNIH PREDSTAVNIKA, ZAHVATILA JE KAO BOLESNO TKIVO SRPSKU KNJIŽEVNOST. KOD TEŠIĆA I NJEMU SLIČNIH PESNIKA RADI SE O BUKVALNOJ VERI U IME, U REČ, SVOJSTVENOJ ZAVIČAJNIM PESNICIMA, RADI SE O ESENCIJALISTIČKOJ TEORIJI JEZIKA, PO KOJOJ JE REČ ONTOLOŠKI VEZANA ZA STVAR KOJU OZNAČAVA I NIJE TEK KONVENCIJA I SLUČAJNOST ISTORIJSKIH I JEZIČKIH PROMENA

rotkinje. Ipak, mi ne osećamo nikakvu vrstu sažaljenja autora spram devojke, niti nas pesma nagoni na isto. Prava literatura oplemenjuje, čak i kada je satanizam (Bodler, Lotreamon). Tešić daje suv opis. Devojka nerotkinja je čak i gorda što je iz Budima (*nedevojka - ali je Budimka!*) i to je njena prelest (samoza-varavanje), pretpostavljamo. Svojim pogledom ona *raskoma-*

Fotografije u broju uredio je Vladimir Tupanjac. Ovo je izbor radova mladih učesnika fotografskih radionica KOMUNIKACIJA, u organizaciji nevladine organizacije KIOSK iz Beograda - Projekat je podržala Britanska ambasada u Beogradu.

da(va) stvari, što je grubost u jeziku tipična za Tešića. Uništava, ošine, sažegne, sprži - bile bi reči koje bolje pristaju snazi pogleda. Ali bila mu je potrebna rima za reč *grada*. (*A kad žizne pogledom sa grada, / što požizne to se raskomada.*) Dobija se veštica, a ne mučenica, na kraju.

Ono što kritika najviše kod Tešića hvali, jezik, paradoksalno, njegova je najveća mana. Kako je to moguće? *Šta i kako* poezije neraskidivo su povezani i kada autor nema šta da kaže, on ne zna ni kako, već se povodi za spoljašnjim znakovima poetskog govora kao što su rima, broj slogova u raznim tradicionalnim pesničkim formama. Tešić je tipičan rimotvorac koji zvuči kao teško okovana epika koja nam se servira u lirsko strofičnoj formi. Potreban mu je ma kakav toponim ili istorijski sadržaj da bi krenuo sa smešnim rimama: *U zev Kuće raščlanjene/mahovina s crepa blene*, ili autopoetički: *Uklet lovac lovi rimu / po iščezlom toponimu i Rimovanje ne smiruje - no nesreću raskriljuje*, ili auto-paranoički: *Izgoneći šeboj - boju, / vida Mesec paranoju... i Čuje se kašalj, težak, hroničan - / uljanik tutnji, paranoičan*. Upotreba reči modernog porekla u kvazilirskom, u stvari pervertirano epskom stihu, daje ovoj poeziji smehotresnu odbojnost. Moj favorit glasi: *Kroz cezuru oko slika / svije lozu erotika // Bruj, zvonjenje - pa sinkopa / Smiren pogled episkopa*. Poneka stvarno poetična sintagma ovog autora beznadežno je izgubljena u luku i vodi beskrajnog, odbojno tvrdog rimovanja.

OD KONDAKA DO KUNDAKA PREKO KANONIJADE

Militarizacija poezije, čiji je Tešić jedan od glavnih predstavnika, zahvatila je kao bolesno tkivo srpsku književnost. Jedna od knjiga koje žele da je utemelje je delce *Stvaraoci i stvoritelj (Povelja*, Kraljevo, 2003.) profesora Aleksandra Jovanovića, pisana kao loš bogoslovski priručnik, a ne kao nešto što ima bilo kakve veze sa modernom srpskom poezijom. Tu nas autor obaveštava o knjigama koje *čine vrh jedne bitne pesničke linije koja obeležava sadašnji književni trenutak*. Radi se o knjigama *Četiri kanona* (1996) Ivana V. Lalića, *Sedmica* (1999) Milosava Tešića i *Nedremano oko* (2002) Rajka Petrova Noga. Lalićeva knjiga, brzo napisana, kako nas Jovanović obaveštava, brzo se i čita - što je osobina slabe poezije, dodajemo. Spoljna, nepoetska forma i sadržaj, skoro je sve što drži na okupu knjige koje nemaju šta da kažu. U slučaju *Četiri kanona* to je nazovi forma srpsko vizantijskog pevanja, biblijski i drugi citati, glumljena ili slaba dramatika i naivni patriotizam. Nemoć autora da bar u poeziji razreši probleme koje je sebi postavio, racionalističko pevanje koje bi želelo da se predstavi kao duboko, crno-belo shvatanje sveta u kome se izražava otvoren prezir prema savremenosti (što je izraz njenog nerazumevanja), idealizacija samo pesniku jasnog pojma vere, potom, plitka ideja zla koja iz toga proizilazi, kao i kontradiktornost pesničkog subjekta koji pokušava da vidi svet sub-specie aeternitatis, sve su to odlike ovog poetskog govora. Od Lalićeve racionalističke žalopojke preko Tešićeve oklopljenosti do Nogove estradne kuknjave stvarno nema mnogo. Jovanović ukida sebe kao kritičara jer kaže, kao da obznanjuje pripadnost nekoj sekti: *Duhovnu energiju njihovih stihova prepoznavamo kao sopstvenu i predajemo joj se sa najdubljim čitalačkim i ličnim poverenjem*. Ambivalentan odnos prema transcendentnom, bogu, kao i infantilan i autističan jezik glavne su karakteristike ove studije. Boga prvo ima, pa nema, čas je hrišćanski, čas paganski, čas zao, čas dobar. Pošto to ne mogu da reše u srcu, obraćaju se formi, crkvenom kanonu, misleći da će mu se tako dodvoriti i umilostiviti ga. Naravno da se bog poezije na to ne odaziva. Posebno je smešno to pozivanje na vizantijski kanon, koji se tobože obnavlja kod navedenih pesnika. Vinaver je pisao šta je Vizantija bila za Dučića i Bojića i kojim bi putem srpski stih trebalo da krene. I on je krenuo, preko Nastasijevića, Rastka Petrovića, Miljkovića do Tadića i dalje, i svi su oni pisali i pišu i religioznu poeziju prve vrste i nije im strano ni narodno ni srednjevekovno pevanje.

POEZIJA KAO DUBOKA REGRESIJA

Kod Tešića i njemu sličnih pesnika radi se o bukvalnoj veri u *ime*, u *reč*, svojstvenoj zavičajnim pesnicima, radi se o esencijalističkoj teoriji jezika, po kojoj je reč ontološki vezana za stvar koju označava i nije tek konvencija i slučajnost istorijskih i jezičkih promena. Takvo sirovo shvatanje jezika je obeležje predmodernog poimanja pevanja i kulture, koje još nije dovoljno sofisticirano i posredovano da bi se s lakoćom kretalo kroz šumu nacionalnih i univerzalnih simbola. Radi se o povratku u nepostojeći i neupotrebljivi jezik zamišljene prošlosti kolektiva, o okoštavanju i okamenjivanju srpskog jezika. To je kretanje u suprotnom smeru od onoga za koji se zalagao jedan Stanislav Vinaver i prva generacija potpuno evropskih naših pesnika, a to je *olakšavanje* jezika, njegove akcentuacije i smisla. Tu eteričnost doveo je do vrhunaca Malarme u francuskom, dok se Vinaver zalagao za urbanizaciju jezika, na primeru engleskog, predlažući da se dinamika beogradskog govornog jezika iskoristi kao put ka oslobođenju od njegove deseteračke epske težine koja već pre sto godina nije više bila podesna za izražavanje modernih senzacija i misli ■

BETON BR. 15 DANAS, Utorak, 20. mart 2007.

Ershel Shabani/Bukurevac

CEMENT

Piše: Saša Ćirić

VAGINA U DUŠI

Duplo golo za Jovicu Aćina

Da bi čovek pošteno pisao o J. Aćinu, mora da se liši empatije. Esejista i prevodilac, urednik i slobodni umetnik, logorolog, desadista, bartoznanac, patafizički internautičar..., povrh svega autor priča. Hajde da se poklonimo nestišanoj raznovrsnosti tekstualnih afiniteta ove vedro samosvojne figure, svoje poštovanje zaključamo u kovčežić, a potom neopterećeni stanemo sučelice pred dve oktroisane knjige Jovice Aćina, pa šta nam želudac dâ:

VAGINOSLOVLJE

Pošto je prvotni naslov (*Dnevnik o vagini*, časopis *Polja*, 2004) nosio krute seoske gaće nedvosmislenosti i vulgarnosti, svučen je bez milosti, a na kućnoj šivaćoj mašini na pedalo skrojena je fina mistična čipka i kanuto nekoliko kapi neodoljivog teološkog Šanela 5 (*Dnevnik izgnane duše*, Stubovi kulture, 2005), i gologuzi tekst se upaređen za *Andrića*. A tamo, mal zbog čipke mal zbog parfema, svetla *Andrićeva* trojka (Gojko Tešić, Ljiljana Šop, Ivan Negrišorac), uz podgurkivanje zbog kuraži nezapamćene trampe (*Vagina za Andrića, Andrić za vaginu*), uvela je Aćina u predvorje pauperizovane slave. No, sećamo se i čike u akademskom fraku (Svetozar Koljević, stoik koga minuše nedostojne žudnje dušomorstva, estetički purist-Olimpljanin prokurist), koji kao prezidente Andrićeve zadužbine ne hte ruke prljati, An-

drića u grobu prevrtati (a svi znamo za njegove Anike čedne) i nestašku Aćinu o onu stvar, o monomanski spisateljski žar, lentu metati. No, minu i to, ali šta ostade?

Naime, autor poluti svoju naratorku na *nju*, tj. nju koja piše i na *nju*, tj. njeno dole o kome se piše. „Dole“ vuče polni organ, on vuče seksualnost, ona vuče greh puti i prvorođno sagrašenje (pogađate, naratorka se zove Eva, kao i njen runolist). Dijagonalno, diskurs ženski ište diskurs muški, Aćin u postojeći dnevnik umeće muški dnevnik (takoreći penis u vaginu). Muški diskurs je pojačan prisustvom psa koji se zove Đoka (nije apotekarski pomoćnik već pas, i nije Đole ili Đorđe, već prosto i kruto Đoka). Oktogonalno, Aćinu markiz ne da mira, ne može se trubiti o izgnanoj vagini a da perverzni Eros ne počne da slini. Otud eto i *crven ban* (pre crven čun) motion picture: Evica Evicu još devojčurkom dok beše hrani prstom umočenim u maslac; Đoka (pas, ne penis ili kakvo drugo autorovo pomagalo) Evicu bodri jezikom svojim hrapavim modrim; Evica&Evica na štajgi rade, E&E za vibrator bogorade; E&E u školskom dvorištu bejahu silovane; E&E kad gimnazijskom profesorkom postaše „opkoračiše“ dečaka od 11 leta. I kleta ih smrt na drumu zateče zajedno: „metalni direk“ pocepa Evicu proburazivši Evicu. Rikvercgonalno, u epilogu anonimni Evičin nećak izdaje tetkin Dnevnik (objavljivanje *pronađenog rukopisa*, oh, zar i to?). Povrh svega, pošto se naslušasmo bezubog mljackanja i nemirni prsti se nazavlačiše u isto mesto (da su Ekovi monasi tako činili, da li bi se pre otrovali ili skončali od sifilisa?), mladac se čudom čudi o kojoj li to Evići tetka zboraše.

Kao ni priroda, ni J. Aćin ništa ne čini slučajno. Nisu slučajno pomenuta apokrifna jevanđelja, razmišljanja o grehu, podela ljudskog bića na umni i telesni deo, a sve to zaogrnuo naivnom mistifikacijom erotskog trilera i jezičke komike. Ali, mistifikacija nikog ne zavodi: od samog početka znamo da naratorka govori o svojoj vagini. Dvojenje bića na nagonско koje gospodari i nemoćni racio koji pripovedajući ropce, u ozbiljnim tekstovima nije čak ni fusnota. Jezički kalamburi i analogije između gornjeg i

Fabrika oružja „Metak lotalica“ obaveštava svoje redovne mušterije da je u okviru projekta militarizacije srpske kulture, odnedavno počela da se bavi izdavačkom delatnošću. Pokrenuta je edicija „Knjiga-nož, knjiga-žica“ u kojoj će biti štampana remek-dela srpskih paravojnih klasika. U prvom kolu edicije objavljena su Izabrana dela Rajka Otrova Noga koja se mogu kupiti pouzećem (paket isporučujemo rafalnom brzinom) ili trampiti po principu „Jedan hekler - jedna knjiga“. U ponudi su sledeći naslovi:

- Mozgomora ili Muke sa organom
- Jesi li živ? (pitalice iz Omarske)
- Bezakonje (zvanični udžbenik za studente Koste Čavoškog)
- Rodila me šapka Mladić Ratka
- Slanina i počelo (pesme o srpskom arhetipu)
- Sa vodom sam raščistio (bukvar etničke higijene)
- Lazareva urota i druge zavere
- Ukinuću razne narode (mars poetica)
- Nek padaju granate, Gospode
- Pesme i kote (pesme za lociranje dece)
- Klanje i rasap arterije (teorija o praksi)

- Zverinjak (o kolegama academicima)
- Ne patim od rasudne moći
- Na Rašinoj stazi (ka visinama i buncanju)
- Na kapijama raja Mali Knindža Baja
- Lirika iz redenika (poluautomatske molitve)
- Leblebijo iže jesi (estetika hladnjače)
- Nedremano oko snajperiste (sarajevski triptih)
- Najlepše bočice Rajka Otrova Noga
- Antologija srpskih kurjačkih pesama
- Uzi i pokoljari (ciklon-Bajalice)
- Beli luk (srpsko tajno oružje)
- Hajdučija (ratni dnevnik)

- Nije sve propalo (pesme ratnog profitera)
- Vrata spasa (pesme o sefu)
- Oj gaboru, ti, devojko ravna (srpske junačke pesme o silovanjima)
- Rodila me teška loza
- Na kraju Pirineja (reportaža sa zapadnih srpskih granica)
- Što ne može tako dalje? (žalopojke nad krajem rata)
- Dajem klano za streljano (SMB soneti)
- Je li bolje onom koji kolje? (pitalice o smislu nedelatnog života)
- Lečen i maroder (karabin-katreni)

donjeg identiteta ostavljaju ravnodušnim i one poslovične domačice, nesrećne konzumentkinje palp štiva. Ako tome pridodamo podužu listu kobajagi prikriivenih erotskih bizarnosti: masturbacija (manualna i vibratorna), prostitucija, zoofilija, pedofilija, silovanje (odsustvo hard kor varijanti, kao i homoseksualnosti, upućuje da je autor ne samo predvidljiv već i blago konzervativan u repertoaru svojih erotskih nastranosti), vidimo književni tekst *Dnevnika* kao rasutu hrpu erotomimikrije sa jalovom namerom da skandalizuje, da uzbudi ili da nasmeje čitaoca (i posebno čitateljku). Kako je Lj. Šop u svemu ovome iskopala dubinu i višeznačnost, te pronašla tragiku i društvenu aktuelnost, doprinos je kritičarskoj fantaziji pre nego selestijalna zajapurenost tekstom srpskog Apolinera, Aretina ili Anaïs Nin.

SV. ULJE / umetak

Privatizacijom Vitala 2005, posle devet dugih leta u potpunosti je izmenjen sastav Vitalovog žirija. Umesto doajenskog trojca (Radovan Vučković, Novica Petković i Jovan Delić) dobili smo opskurnu smesu (Jovan Zivlak, Tomislav Bekić, Nikola Strajnić). Ostalo je nejasno zašto je Predrag Ranković Peconi, vlasnik zemunske firme „Invej“ i novi vlasnik Vitala, posle kraćeg kolebanja odlučio da zadrži nagradu, još više šta mu je smetao prethodni sastav, za koje persone, ruku na srce, teško da je ikada išta čuo. Novi žiri, u kome u nejasnom rasporedu na žirijevskoj Golgoti dominira gazda Zivlak, obe godine svog poslovanja drastično brlja. Posle viktorizacije *Gnezda nad ponorom*, zbirke poezije našeg eminentnog likovnog kritičara DJ Danilova, za 2006. povukli su novi briljantan potez. U samonametnutoj konkurenciji četiri prozna dela, novi Vitalov žiri uspeo je da izabere dva najgora, u čemu ne treba videti samo slučaj i zli uticaj dečje igre eci-pecipeca na žiriranje, već i retki elektorski talenat. Umesto Valjarevića i Marojevića (zapravo samo *Mediterrana*, pošto je *Komo* inkasirao bednih 20.000 evra od *Gorkog lista*; što me podsetilo na slučaj kad u *Simpsonovima* odviknuti Barni Gambl kao nagradu za najbolju režiju dobije cisternu piva), bratski su okićeni M. Vidojković (tastatura mu se pozlatila!) i junak našeg prikaza, J. Aćin.

MRENA

Obožavam da svoj instrument nazivam rilo, mada bih mogao da ga zovem pijuk, jer pošto ga nekoj uglavim, njoj ostaje jedino da pijuče, pilence moje.
(iz priče „Crni lovac“, Pročitano u tvojim očima, Stubovi kulture, 2006)

Primer erotskog pripovedanja J. Aćina. Opsesivna tema, narcisoidno preterivanje, humor u razbludnom jeziku (falus = pijuk koji izaziva pijukanje *opijučene*), izlivi nežnosti, na kraju nagli obrt koji čitaoca ostavlja bez daha: pripovedač je komarac (ne Kafkin nego domaći), silni ubodi nisu deo ludačkog kopulativnog akta već uobičajeni način ishrane. Eto, to je to, a ko se uzbudio i slatko nasmejaio dobija bonus (margarin, uručuju gg. Zivlak&Peconi) i može da nastavi čitanje. Poslednja knjiga priča J. Aćina demonstrira izvesnu pripovednu raznovrsnost, dve dobre priče („Crni rols-rojs“ i „Da ih poljubiš“ - o devojci koja je 1968. otkopčane bluze bez brusa naslovnim rečima stala pred profesora - Poslati u Kragujevac!), jedna koja je to mogla da bude (o bgd vili gde se organizuju svingerske orgije), i, nismo baš na kraj srca, još koja kandidatkinja. Svega 4-5 od 33! Najpre, iritiraju tzv. pričuljci, kratka proza od jedne do dve-tri stranice, bez ičega što bi je činilo pričom i dalo joj razlog da bude napisana/objavljena. Iritira infantilna dramaturgija sa neverovatnim i klišetiranim obrtima. Recimo, u priči „Mesec dana pozitivan“ „x“ je HIV pozitivan, devojka ga ignoriše, spava sa bivšom, iz Studentske poliklinike mu javljaju da su mu saopštili pogrešne rezultate, odlazi do bivše i saznaje da je ona uistinu i sve vreme HIV pozitivna. Pritom ovu vratolomiju prati jedan smorno rasprisan narator (i ako mu se sve to desilo!). Potom ta začudna fantastika, plitka ili sa konvencionalnom simbolikom - otac igra šah sa sinom, figurama od kamena koje su srasle sa kamenom tablom, sin ih nekako pomera, otac to nije u stanju te je prinuđen da preda partiju. Ili, u kafkijanskoj atmosferi „y“ se prijavio na konkurs (kasnije saznajemo da je to prijem za anđele), posle samozatajnog činovnika „ispitivače“ ga Dlakavi lično sa korbačem...

Nećemo dalje, to su primeri ispada. Nastavno-kritičko veće OŠ „Beton“ (predsedavao domar S. Ćirić) zaključilo je da Jovici Aćinu pisanje priča ne ide od ruke, a još jednom pohvalilo njegov urednički rad, eseje i prevode. Iz fizičkog vrlo dobar. Neopravdanih nema. Pare od nagrada ne mora da vraća, zaslužio ih je na drugi način. Disciplinska mera: da ipak nekad pročita to što napiše (pošto je izjavio da na svoje priče, kada ih finišira, više ne baci nijedan, makar oprostajni pogled) ■

ARMATURA

Piše: Andrej Nikolaidis

BALKAN PRIDE: HATE PARADE

Balkan je idealan poligon na kojem zapadnjaci mogu zadovoljiti *fašističku urgenciju*, koja uvijek nađe načina da se probije ispod naslaga liberalne civilizacije, onako kao što istina na kraju uvijek pobijedi. U filmu *Little Children* uzoriti porodični čovjek postaje ovisnik o Internet-seksu, i svaki slobodni trenutak svog brižljivo uređenog građanskog života provodi masturbirajući pred slikama izvjesne elektronske ljepotice. Slično se ponašaju zapadnjaci pred *svojom* slikom Balkana, pred kojom do mile volje mogu uživati u svojim urednim životima, koji se odvijaju na bezbjednoj udaljenosti od vrtloga strasti, iskonske mržnje i iracionalnosti, koju vide onda kada gledaju Balkan. Pogled na Balkan za zapadnjaka je narcistički užitek - on ne uživa u ružnoći Balkana, nego u iznova otkrivenoj vlastitoj *ljepoti*, koju kao u čarobnom ogledalu vidi uvećanom i izoštrenom u kontrastu sa balkanskom *ružnoćom*. On je umoran od svog posla; sit je hladne žene i nezainteresovane djece; ali dok gleda snimke masakra na Markalama, kada gleda šta se dešava tamo na Balkanu, on je sretan zbog svog života. Da ne duljimo - u biti, on drka nad svojom slikom.

Kako ta slika izgleda, možemo vidjeti tokom prenosa fudbalskih utakmica Lige šampiona, kada na poluvremenu UEFA, kojoj tepaju Evropska kuća fudbala (*jezik je kuća bitka*, veli Hajdeger; *mi smo kuća fudbala*, kažu oni), reklamira svoja dostignuća. Spot nas obavještava da je godina 1994, na Balkanu. Grupa dječaka igra fudbal na sumornom igralištu. Djeca trče kroz sivilo, gazeći krotine stakla. Oko njih su zgrade oštećene ratom. Balkan iz reklame, jasno, ima biti Bosna. Jedan od dječaka na glavi ima neku vrstu pankerske krijeste - to treba simbolisati anarhiju. Odjeća tamnih boja koju dječaci nose pojačava utisak anarhičnosti - svi su odjeveni različito, prosto u ono što imaju, ali u timskom sportu kakav je fudbal, takvo odijevanje ne sugerise individualnost, nego odsustvo zajedništva, od kojega, zar ne, Balkan tako strašno pati? Rez. Godina 2004, Balkan. Sistem je uspostavljen, anarhija prognana. Nema više pankerskih krijesta i crne odjeće. Svi dječaci su lijepo podšišani i odjeveni u dresove - svaka ekipa ima svoju boju. Svi su čisti, kao što je od krotina rata očišćen i teren na kojem igraju, kao što su umivene fasade okolnih zgrada. *Mi brinemo o fudbalu*, biva ispisano na ekranu. Pa jasno: USA for Africa; Bono za sve; Michael Jackson koji u horu pjeva We are the World, We are the Children; UEFA za Balkan. Reklama promoviše izvjesnu ideologiju. To je UEFA-ina ideologija fudbala, koja je nastavak Evropske unije drugim sredstvima. Meč siromašnih dječaka na prljavom terenu pravovjeran je sa stanovišta brazilske škole fudbala, recimo. Tako se igra u favelama. Tako se igra u *Trećem svijetu*. Na kraju UEFA-ine reklame Balkan je integrisan u sistem evropskog fudbala - time je simbolički otrgnut od Trećeg svijeta i integrisan u Evropu. Reklama je lažna zato što smo ono što nam je UEFA, sve brinući o fudbalu, donijela 2004, imali i prije 1994. Imali smo terene i imali smo dresove. Imali smo odlično organizovane timove. Sve smo to imali i bez njih. Imali smo Sistem i imali smo red i prije nego su ga oni donijeli, još dok su nam u zemlju umjesto izaslanika Evropske Unije dolazili vladari Trećeg svijeta. Savršena replika na rečenu reklamu izgledala bi ovako: niz kadrova opkoljene Srebrenice dok su Evropljani još u njoj; rez; niz kadrova u kojima se leševi ne mogu ni prebrojati, nakon što su Evropljani otišli iz nje; na ekranu ispisano *Mi brinemo o vama*. Zapadnjak liberalne civilizacije politički je korektan prema doseljenicima iz Afrike, ima razumijevanja za ljude iz Azije, potrudice se da ne uvrijedi Arape - ali će rado otkopčati šlic pred Balkanom. Jer Balkan nije bio njihova kolonija. Tu su bili Turci. Prema Balkancima on ne osjeća krivicu koja, makar retorički, opterećuje njegov odnos prema Afrikancima. Osim toga, Balkanci su bijelci - njima možeš reći da su primitivni, da su divljaci, možeš im reći sve ono što misliš o crncima i Arapima, ali njima to ne smiješ reći. Jer će te, budeš li to rekao, proglasiti rasistom. Balkan je jedina *Afrika* koja im je preostala. Svježi primjer je rasistička izjava italijanskog predsjednika, koji je rekao „slavenska krvoločna mržnja“. I zbog toga nije bio proglašen rasistom, nego je Italija u svojoj verbalnoj razmjeni vatre sa Hrvatskom dobila podršku EU, pride i Gintera Grasa, koji je kao vrhovni arbitar antifašizma održao bukvicu

Umjesto što brine o fudbalu na Balkanu, Evropa je mogla pomoći lustraciju ovih zemalja. Tako bi zaista učinila nešto za Balkan. Pobjednici u Drugom svjetskom ratu lustrirali su najveću kulturu nakon antičke Grčke - Njemačku. A nisu mogli lustrirati ovdašnje seljačke kulture? Zajebavali su Hajdegera, vjerovatno najumnijeg čovjeka 20. vijeka, do smrti su zlostavljali Leni Rifenštal, genijalnu filmsku inovatorku, a nisu mogli lustrirati Dobricu Ćosića i ostale? Zato sada opsjenar koji im je prodao sliku Balkana kao džinovskog Gipsylanda može da priča kako je jedina greška Miloševića, čovjeka koji je komandovao vojskom koja je izvršila genocid u Bosni, to što nije imao atomsku bombu. Poricanje genocida u Bosni nije revizionizam, u trenutku kada oni koji poriču holokaust bivaju poslani u zatvor? To nije kažnjivo i nije vrijedno prezrenja, sve dok ih revizionisti snabdijevaju *pornografijom balkanske iracionalnosti*, slikama i zvucima koji će održati njihove glupave stereotipe o Balkanu?

Daniel Homolya/Palić

Stjepanu Mesiću u Hrvatima. Možete li uopšte zamisliti šta bi se desilo da je italijanski predsjednik rekao nešto o *crnačkoj ili islamskoj krvoločnoj mržnji*? Evropska bi štampa bujala o tome, a naša prenosila stavove uglednih mislilaca. Ali reći ljudima na Balkanu koju o slavenskoj krvoločnosti - to nije uvreda, to je, biće, *suočavanje sa istinom*. Isti mehanizam *socijalnog rasizma* primjećujemo u Americi, gdje se o siromašnim bijelcima sa gađenjem govori kao o *bijelom smeću* (white trash), dok se hinjena saosjećajnost čuva za siromašne Afroamerikance. Mi, Balkanci - mi smo evropski *white trash*. Onda: *šta da se radi*? Mogli bismo se *okupiti u što većem broju*, pa nogu pred nogu do Berlina. Tamo lijepo napravimo kolonu, i prođemo istom trasom kojom se kreće *Love Parade*. Ponašamo se normalno: kao kada šetamo kroz Titovu ili kroz Podgoricu. Pjevamo svoju verziju one znamenite pjesme crnačke emancipacije: *Just Say It, And Say It Loud: I'm from Balkan and I'm Proud*. Kako nazvati tu protestnu šetnju posljednje evropske Drugosti koju je dozvoljeno zapisavati rasističkim iskazima? *Balkan Pride*, naravno. Kad je upalilo gayevima, možda će i nama ■

(Tekst je preuzet iz sarajevske nezavisne informativne revije *Slobodna Bosna*)

BETONJERKA
POLUMESECA

**Naši pregovarači
pristaju na sve.
Osim na pregovore.**

Goran Dokna

VREME SMRTI I RAZONODE

Piše: Miloš Živanović

SNOID OSVETNIK U NEJASNOJ POLJANI

Hipotetički slučaj

Zabasao opaki Snoid Osvetnik u Nejasnu Poljanu. Neprijatni zadah gliba opteretio je njegove napaćene živce, te je Snoid nervozno stenjao i stenjući psovao. Onda je ušao u oblak plavičastog dlakavog dima. Otkud ovaj dim i kakve su ovo dlake, misli se ljutiti Snoid, a pod nožicama mu puca sa blatom, fekalijama i plastikom izmešana istorija, puca li puca. Kad, kraj kamenog bunara spazi on dvojicu beloglavih čika. Jedan punja veliku plemensku lulu i pravi dlakavi dim, drugi čuti i kroz naočare sa debelim okvirom gleda u bunar.

Snoid Osvetnik: Je li čiko, što praviš dlakavi dim?

Milorad H: Zato što Hazar sam Milorad, interaktivni šaman srpske budućnosti.

Snoid Osvetnik: A ti čiko, što buljiš u taj bunar?

ArhiOtac D: Zato što ArhiOtac sam Dobrica, Filosof istorije. Bacio sam cipele u... u... pravo u lice istoriji! I sad ću da idem bos!

Najednom, na daskama ostrim poput sečiva preko gliba dojezdiše dve furije, mašući strašnim kanonskim tekstovima. Dvojica čika pokriše ručicama oči i naočare.

Snoid Osvetnik (prvoj furiji):

Ko si ti, o surferu, o pilotu sudbine?

Miodrag Stanisavljević: Miša sam, dramaturg, istraživač Nejasne Poljane.

Snoid Osvetnik (drugo furiji): A ti ko si, o hrabri jahaču, neimenovana brzino?

Branislav Jakovljević: Bata sam, teoretičar, lovac na trule metafore.

Miša osmotri beloglave čike, pa iz džepa izvadi drvenu stoličicu na sklapanje, rasklopi je i pravo ArhiOca po glavi!

Miodrag Stanisavljević: A tu si, ArhiOče, dvorski mudracu! Da vidiš kakve sam divne stoličice prvio!

ArhiOtac D: Nemoj me, bos hodam prema cilju, NACionalnom INteresu.

Miodrag Stanisavljević: A je l' ti i glad NACINT'?

ArhiOtac D: Glad je čisto sitnosopstveničko osećanje. Pravi, istorijski osvešćen Srbin, nikada ne oseća glad nego veliki Nad. U dovršenje velikog dela.²

¹ M. Stanisavljević, Totalna dramaturgija, Vreme, 13.12.1993.

² ibid.

Bata osmotri drugog čiku, pa iz džepa izvadi mašinu za seciranje magle i zak zak obrije mu dim. Čika skloni ruke sa lica i zinu da se buni, a Bata zak i ode čikin brk.

Branislav Jakovljević: Tu li si Hazaru, seješ trule metafore, čekaš šta će da ti nikne iz Nejasne Poljane!

Milorad H: Nemoj me, ja sam već 50 godina u 21. veku! Napraviću ti interaktivnu natalnu kartu, gledaću ti u dlan. Iz moje knjige može država kao drvo da nikne!

A Bata zak i ode i drugi brk.

Branislav Jakovljević: Evo ti sad, stavi brk u lulu, emigriraj u svoju knjigu-državu, pa gataj u glistinu plečku.

Snoid Osvetnik (čikama): Auu, čike, pa vi ste... vi ste trudni od mandragole... pa ja nemam teksta u balončiću...

Vladica Mladenović/Bujanovac

ArhiOtac D i Milorad H: Jao nama, Snoid ostao bez teksta!

Gnev Snoidov postajao je preveliki za njega tako malog i nervoznog. Snoid je počeo da crveni.

Snoid Osvetnik: Čike! Jeli ste mandragolu iz gliba Nejasne Poljane?! Pa zašto se jednostavno niste najeli bunike i odigrali tablič?! Pa ja ću vas...

Miodrag Stanisavljević i Branislav Jakovljević: Ne samo da su jeli, nego su i preprodavali!

Snoid Osvetnik: Čikeee!

Snoidov urlik se vnu do neba, a odozgo se na Nejasnu Poljanu proli glas crtača.

Robert Kramb: Ko je to iznervirao mog malog Snoida?

Čike se uzmuvaše, trči tamo trči amo, pa pravo u bunar! A Snoid Osvetnik šutnu svoj balončić sa tekstom pa jurnu za njima.

Miodrag Stanisavljević i Branislav Jakovljević: Crtaču, jesi li ti onaj za kog te smatramo?

Robert Kramb: Da, to sam ja, Robi K.

Njih četvorica se prijateljski zagriše (zaboravih da kažem da se u poslednjem trenutku pojavio i Danil Ivanović - dosad je jurcao za Čeračem, jer mu ovaj, tek tako, bez povoda zdipi teško stečeni Šerlokov imidž i sakri se u gužvi na nekom koncertu) ■

Piše: Momčilo Mihajlović

SVETKOVINA

Mnogo si pogrešio što nisi došao kod Kikija, brate. Bilo je do jaja. Svi smo se porazbijali najstrašnije. Popili smo ne zna se. Varili smo vutru, gutali ekstazi na veliko, brate. A Kikijev čale, batice, neviđen lik. Slušaj samo kakav je to ludak. Pevali mi s njim one naše - Ubićemo, zaklaćemo i to, kad zvoni neko na vratima. Ko je, šta je, neka babuskera leleče kako je tri ujutru i kako ona, bolesna, ne može da spava od buke i kakav je to način i ovo ono. Kikijev matorij nije rekao ni reč. Samo je odnekud izvukao utoku i uperio je babi u čelenu. Ode baba teturajući se na još jednu čašicu nitroglicerina. Popadali smo od smeha, bratiću. A matorij repetirao gvožđe i počeo da roksuje sa terase bam, bam. A onda smo mi roksovali, brate, a matorij počeo da traži bombu, ali nije mogao da je nađe. Blesavi Šiki je hteo da puca u nekog Gancija, ali smo mu mi oteli pištolj. Gde možeš da vidiš u onom mraku da l' je Ganci ili nije. A Kikijev roditelj odlepio načisto pa uzeo telefon ne bi li nam naručio kurvu. Kaže, ima ta agencija sa klinkama, brate. Rave k'o bombona. Mi se, brate, naložili k'o majmuni, ali ništa od svega. Pohotni čale je zaspao usred telefoniranja. Oborio je sveću, zab'o glavu u kolač i zahrkao.

A na Cecu, onu lažljivu, pobožnu, što posti i obilazi manastire, zaboravi bratiću. Čeza je pokarao u sobici, tamo među jaknama i kaputima. Ovi što su hteli da idu kući nisu mogli čuku vremena da uzmu stvari. Rek'o sam ti ja, brate. Ona kad se naguta, kreše se s kim stigne. Ja sam se dosta dugo držao, brate, znaš ti mene, ali na kraju sam se i ja odr'o. Oduvao sam se u klonju kao slon, brate, da tamo riknem, brate. Pišao sam, kenjao, i povraćao, u isto vreme, brate. Het-trik, brate. Dalje ništa ne znam. Kontuzija sa amnezijom, batice.

Šteta je što nisi bio, druže. Kiki se ljuti na tebe. S pravom, brate. Ti znaš koliko je taj dan važan za njega. Kaže Kiki, kada će da mi dođe, koji moj, ako neće na slavu. Na Svetog Jovana, brate ■

BULEVAR ZVEZDA

Piše: Redakcija **Betona**

EGERIĆ, MIROSLAV

EGERIĆ, Miroslav (Ridevštica kod Trstenika, 1934), univerzitetski poslanik, književni kritičar i politički istomišljenik Dobrice Čosića, njegov zemljak, tumač, priređivač i kritičarski *body-guard*. Studirao je u Beogradu ali je univerzitetsku karijeru izgradio na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu. Iako je doktorirao 1970. s tezom o književnom delu Đorđa Jovanovića, u poznijim godinama se akademski razvio kao borac za srpsku stvar u čosićevsko-miloševićevskom smislu. To je demonstrirao svojim kritičarskim radom, neposrednim odlučivanjem u mnogobrojnim žirijima, kao i u političkim akcijama. Književnu karijeru je otpočeo knjigom *Portreti i pamfleti*. Pored čosićologije, profilisao se i kao kompetentni tumač Selimovića i Desanke Maksimović. Najomiljenija književna forma mu je lirski esej. Miloševiću antibirokratsku revoluciju, ukidanje autonomija pokrajinama i donošenje novog Ustava Srbije (1990), Egerić je video kao *srpsko demokratsko proleće*, a *podizanje* „Trećeg srpskog ustanka iz 1988.“ okarakterisao je kao ispunjenje kosovskog zaveta. U svom govoru od 28. III 1990, Egerić je artikulisao smisao nacionalnog i političkog rada UKS-a, SANU i SPC-a, istakavši da smo njihovom zaslugom postali „Jedno... da smo ponovo, stradanjem pročišćeni, dospeli u zonu mirne svetlosti i uspravnosti“. Ovakav stav, i pored Egerićevih deklarativnih prodemokratskih shvatanja, ogledao se u njegovom kulturnom i političkom radu. Lobirajući za pisce poput Dobrice Čosića, Danke Popovića i Milovana Danojlića, sistematski je osporavao prodor modernosti u glavne tokove srpske književnosti. Godine 1997. je zajedno sa više desetina pisaca, naučnika i akademika, potpisao deklaraciju podrške Radovanu Karadžiću. Antiratno orijentisane intelektualce je okarakterisao kao *štuka-inteligenciju*, dok je za patnje Srba u Bosni okrivio Bošnjake koji su zarad srpske nesreće ubijali svoje sunarodnike.

Kao svoje intelektualne lozinke ističe: Slobodu sa kulturom, Smelost bez brutalnosti, Skromnost bez poniznosti i Ljubav bez lobiranja.

Pisac je predgovora jubilarnom izdanju *Knjige o Milutinu* (SKZ, 2004). Član je UO Radiodifuzne ustanove Vojvodine. Od *mladih* pisaca, osobito je naklonjen Miru Vuksanoviću ■

BLOK BR. V

